

MEDICINSKA
FAKULTETEN

Institutionen för hälsovetenskaper
Arbetsterapeutprogrammet

Rättvist samhälle?

- *En litteraturöversik med fokus på
aktivitetsorättvisa ur ett barnperspektiv*

Författare: Lotta Andersson och Sofie Abrahamsson

Handledare: Madeleine Borgh

Kandidatuppsats, Litteraturstudie

Våren 2022

Lunds universitet
Medicinska fakulteten
Programnämnden för rehabiliteringsutbildningar
Box 157, 221 00 LUND

Rättvist samhälle?

- En litteraturöversikt med fokus på aktivitetsorättvisa ur ett barnperspektiv

Författare: Lotta Andersson och Sofie Abrahamsson
Handledare: Madeleine Borgh
Examensarbete på kandidatnivå, Litteraturstudie
Våren 2022

Abstrakt

Bakgrund: Barn som växer upp i utsatta område kämpar med socioekonomisk utsatthet, trångboddhet och brist på tillgång av resurser i samhället. Dessa barn utsätts dagligen för olika former av aktivitetsorättvisa som påverkar deras vardag, uppväxt och identitet. De olika dimensionerna av aktivitetsorättvisa är: occupational alienation, occupational deprivation, occupational marginalisation, occupational apartheid och occupational imbalance.

Syfte: Syftet är att i en litteraturöversikt undersöka hur aktivitetsorättvisa yttrar sig och beskrivs hos barn i skolåldrarna (5-18 år) som lever i utsatta områden.

Metod: En allmän litteraturöversikt med icke systematisk struktur utfördes med en manifest innehållsanalys utifrån en deduktiv ansats. Datanalysen utfördes utifrån de fem dimensionerna av aktivitetsorättvisa. Artiklarna i litteraturöversikten hämtades ur Cinahl, Medline och PsycINFO. Valda artiklar hade kvalitativ, kvantitativ och mixad metod, samtliga hade etiskt tillstånd.

Resultat: Analysen av artiklarna visade på att fyra av dimensionerna av aktivitetsorättvisa förekom hos barn i skolåldern i utsatta område på grund av framförallt fattigdom. Dimensionen occupational apartheid påträffades inte.

Slutsats: Litteraturöversikten visade att aktivitetsorättvisa finns världen över hos barn i skolåldern i utsatta område. Ytterligare forskning behövs för att kartlägga vidden av aktivitetsorättvisa för att sedan arbeta för att minska orättvisan för denna målgrupp.

Nyckelord:

Aktivitetsvetenskap, occupational alienation, occupational deprivation, occupational marginalisation, occupational apartheid, occupational imbalance, barn i skolåldern, utsatta område.

A just society?

- A literature review with focus on occupational injustice from a child perspective

Author: Lotta Andersson och Sofie Abrahamsson
Supervisor: Madeleine Borgh
Bachelor thesis, Literature review
Spring 2022

Abstract

Background: Children who grow up in vulnerable areas are faced with socio-economic vulnerability, poor housing and lack of access to resources in society. These children are exposed daily to various forms of occupational injustice that affect their everyday life, childhood and identity. The different dimensions of occupational injustice are: occupational alienation, occupational deprivation, occupational marginalisation, occupational apartheid and occupational imbalance. **Aim:** The aim is to examine in a literature review how occupational injustice appears and describes in children of school age (5-18 years) who live in vulnerable areas. **Method:** A literature review with a non-systematic structure was performed with a manifest content analysis based on a deductive approach. The data analysis was based on the five dimensions of occupational injustice. The articles in the literature review were retrieved from Cinahl, Medline and PsycINFO. Selected articles had a qualitative, quantitative and mixed method. All articles had an ethical status **Result:** The analysis of the articles showed that four dimensions of occupational injustice occurred in school-age children in vulnerable areas due mainly to poverty. Occupational apartheid did not occur at all. **Conclusion:** The literature review showed that occupational injustice was found worldwide in school-age children in vulnerable areas. Further research is needed to explore the extent of occupational injustice and then work to reduce injustice for this target group.

Keywords

Occupational science, occupational alienation, occupational deprivation, occupational marginalisation, occupational apartheid, occupational imbalance, children, vulnerable areas.

Lund University
Faculty of Medicine
Program Committee for Rehabilitation Programmes Board
Box 157, S-221 00 LUND

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	1
Introduktion	2
Bakgrund.....	3
Aktivitetsorättvisa.....	3
Occupational alienation.....	4
Occupational deprivation	4
Occupational marginalisation.....	4
Occupational apartheid.....	5
Occupational imbalance.....	5
Barn i socioekonomiskt utsatta områden	6
Aktivitet och hälsa hos barn i skolåldern	7
Problemformulering	8
Syfte.....	9
Metod	9
Datainsamling.....	10
Dataanalys	12
Forskningsetiska avvägningar	13
Resultat.....	13
Occupational alienation	14
Occupational deprivation	15
Occupational marginalisation.....	16
Occupational apartheid.....	16
Occupational imbalance	17
Diskussion.....	17
Resultatdiskussion.....	17
Occupational alienation.....	18
Occupational deprivation	19
Metoddiskussion.....	21
Slutsats och implikationer	24
Referenser	26
Bilaga 1 (2).....	33
Bilaga 2 (2).....	35

Introduktion

Aktivitetsorättvisa hos barn är ett globalt samhällsproblem vilket tack vare Barnkonventionen (Unicef, 2018) och Förenta nationernas globala mål (2021) med ledorden “Leave No One Behind” (Regeringen, 2020, s. 2) har uppmärksammats under senare år. De globala målen fokuserar bland annat på ett jämlikt samhälle vilket inkluderar *alla*, såväl barn som vuxna, oavsett etnicitet, kön, ålder, funktionsnedsättning eller religion. I Sverige har barnkonventionen blivit lag (Lag om Förenta nationernas konvention om barns rättigheter, 2018). Lagen lyfter barns rättigheter och samhällets ansvar för att barns uppväxt ska bli så god och jämlik som möjligt. Denna litteraturöversikt fokuserar på att undersöka hur aktivitetsorättvisa beskrivs ifrån ett barnperspektiv. Barnperspektiv innebär att ha ett förhållningssätt där barnets perspektiv är i fokus. Där samhället och vuxna lyssnar på barn och eftersträvar att se världen genom deras ögon (Unicef, 2018).

Samtliga 193 medlemsländer i Förenta nationerna (FN, u.å.) har accepterat att arbeta med de globala målen (2021) vilka fokuserar på en hållbar utveckling. Målen är uppdelade i fyra områden där tre av dem kan kopplas till aktivitetsorättvisa. Ett av målen innefattar att minska ojämlikheter och orättvisor. För att kunna nå detta mål behövs ett aktivt arbete för att skapa en jämlik och rättvis uppväxt för barn runt om i världen. Ett annat mål fokuserar på god hälsa och välbefinnande, där god hälsa anses vara en grundläggande förutsättning för både individers och samhällets utveckling. Beroende på var barnen bor ges olika möjligheter till en god hälsa. För att i enlighet med de globala målen uppnå god utbildning för alla är skolan en viktig aktivitet för barns utveckling och identitet. Utbildning främjar förutsättningarna för en bättre framtid för barn. Trots detta går många barn i skolåldern miste om skola och möjlighet att få vara skolbarn. Flera av de globala målen kan kopplas till barns rättigheter (Unicef, 2018). Inom konventionsstaterna har alla barn samma rättigheter och inget barn ska diskrimineras. Barn har även rätt till överlevnad och utveckling, vilket konventionsstaterna i yttersta mån ska tillförsäkra.

Barndomstiden är en förberedelse inför vuxenlivet, hur barn växer upp påverkar vilka de är, kommer att bli och vilka möjligheter deras framtid kan erbjuda. För att skapa ett jämlikt samhälle för barn krävs det tidiga insatser till resurssvaga familjer för att ge dem optimala levnadsvillkor (Unicef, 2012).

Drivkraften till denna litteraturöversikt är att vara rösten för de som inte kan göra sig hörda. Genom att belysa och sprida kunskap kring aktivitetsorättvisa ur ett barnperspektiv är förhoppningen att arbetet ska kunna bidra till förändringar för barn i utsatta områden. Förändringar som skapar självbestämmande för barn och ger dem tillgång och möjlighet till meningsfulla aktiviteter.

Bakgrund

Aktivitetsorättvisa

Inom aktivitetsvetenskap finns begreppen *occupational justice* – aktivitetsrättvisa och *occupational injustice* – aktivitetsorättvisa vilka beskrevs under början av 2000-talet av flertalet författare (Polatajko et al., 2007; Townsend & Wilcock, 2004; Whiteford, 2003). I denna litteraturöversikt beskrivs aktivitetsorättvisa utifrån följande fem dimensioner occupational alienation, occupational deprivation, occupational apartheid, occupational marginalisation och occupational imbalance för att beskriva aktivitetsorättvisa ur ett barnperspektiv. Enligt Townsend och Wilcock (2004) samt Wilcock och Hocking (2015) är aktivitetsorättvisa ett komplext begrepp. Då dimensionerna av aktivitetsorättvisa har engelskt ursprung förlorar det, vid svensk översättning, delar av sin innebörd. Därför kommer dimensionerna inte översättas i denna litteraturöversikt.

Definitionen av aktivitetsorättvisa innebär förlust av aktiviteter och att bli berövad på möjligheten att utföra aktiviteter som gynnar utveckling och hälsa. Enligt Wilcock och Hocking (2015) kan förlust av aktivitet öka risken för allvarliga hälsoproblem och förkortad livslängd. Då det ofta är individer med låg social status som utsätts för aktivitetsorättvisa är det mindre synligt, detta innebär att barn som utsätts för aktivitetsorättvisa lever med detta i det dolda. Social rättvisa är starkt kopplat till aktivitetsrättvisa då den är avgörande för vad barn har tillgång till. Slaveri, rasism, sexism och barnarbete är tydliga exempel på social orättvisa och är förbjudet enligt lag i flertalet länder. Enligt Townsend och Wilcock (2004) begränsas familjers val av bostad på grund av fattigdom, detta resulterar även i en begränsning för barn. Ur ett aktivitetsperspektiv kan detta innebära friheten att välja hur eller var individen bor. Om ett samhälle är rättvist eller orättvist baseras på hur barn från olika samhällsgrupper behandlas i förhållande till resurser, rättigheter och möjligheter samt det ansvar de får (Wilcock & Hocking, 2015).

Occupational alienation

Enligt Townsend och Wilcock (2004) är occupational alienation ett socialt tillstånd som innebär att barn, som individ eller grupp, under längre tid saknar möjlighet att uppleva eller utföra meningsfulla och lärorika aktiviteter. Då människan är en aktiv varelse skapas en känsla av hopplöshet, förtvivlan, isolering och identitetsförlust hos barn som begränsas i sitt utförande av meningsfulla aktiviteter (Wilcock & Hocking, 2015). Detta kan i sin tur leda till psykisk ohälsa och avsaknad av livsglädje. Genom att barn mister kontroll över vad de kan eller får göra mister de även en del av sin självuppfattning. Då aktiviteter upplevs olika för varje individ innebär det att de aktiviteter vissa barn upplever sakna mening kan för vuxna eller andra barn vara meningsfulla och berikande. Aktiviteter kopplade till motivation, inre eller yttre, skapar mening och engagemang för barnet (D'Arrigo et al., 2020).

Occupational deprivation

Occupational deprivation är en annan dimension av aktivitetsorättvisa. Enligt Wilcock och Hocking (2015) innebär deprivation att bli berövad på tillgången till något nödvändigt genom att exkluderas från resurser i samhället såsom rekreation, religion, läkarvård eller skola. Occupational deprivation syftar till begränsad eller avsaknad tillgång till grundläggande aktiviteter vilket orsakar brist på välbefinnande och kan hämma utvecklingen hos barn. Enligt Whiteford (2014) sker detta långvarigt och utanför individens kontroll, som till exempel vid fattigdom. Wilcock och Hocking (2015) menar att tillhörighet i skolan ger möjlighet att skapa och utveckla roller som barn sedan kan identifiera sig med till exempel rollen som elev eller någons vän. Att uppleva tillhörighet i grupp bidrar till ökat välmående och känsla av trygghet. Dimensionen occupational deprivation innebär även stereotypisering av könsroller, geografisk isolering och bristfälliga arbetsförhållande (Whiteford, 2014). Detta kan också påverka barn negativt.

Occupational marginalisation

Dimensionen occupational marginalisation innebär enligt Townsend & Wilcock (2004) diskriminering och social exkludering av individer med olika grupptillhörigheter. Denna dimension visar hur människor begränsas i vardagliga aktiviteter då det finns förväntningar på hur aktiviteten ska utföras enligt kulturella kriterier. Denna form av aktivitetsorättvisa finns ofta

dolt i samhället genom uttalade normer och värderingar. Förutfattade meningar och förväntningar av hur, när och var en grupp ska delta skapar begränsningar i autonomin. För god mental och fysisk hälsa krävs självbestämmande i val av aktivitet. Till exempel när barn av en könstillhörighet nekas tillgång till fritidsaktiviteter då den anses vara lämplig för andra könet.

Occupational apartheid

Wilcock och Hocking (2015) betonar att när occupational deprivation används systematiskt för att kontrollera grupper i samhället genereras occupational apartheid, ytterligare en dimension av aktivitetsorättvisa. En medveten begränsning av tillgång till delar av samhället på grund av etnicitet, religion, sexuell tillhörighet, kön, funktionsnedsättning, religion eller klasstillhörighet resulterar i occupational apartheid (Simó-Algado et al., 2002; Wilcock & Hocking, 2015). Då det är svårt att arbeta för att minska apartheid är det viktigt att vara försiktig med att benämna en aktivitetsorättvisa med occupational apartheid. Genom att felaktigt etikettera en aktivitetsorättvisa som occupational apartheid kan redan upprättade samarbeten för förbättring ödeläggas. Missförstådd ignorans som skapat aktivitetsorättvisa uppfattas i stället som uppsåt vilket kan påverka samarbete mot aktivitetsrättvisa (Wilcock & Hocking, 2015).

Occupational imbalance

Ännu en dimension av aktivitetsorättvisa är occupational imbalance vilket enligt Townsend och Hocking (2004) beskrivs som en obalans bland en individs dagliga aktiviteter. Occupational imbalance kan bero på obalans i *antalet* aktiviteter med, antingen inga, för få eller för många aktiviteter i vardagen. Obalansen kan även bero på en obalans mellan de olika *värdeupplevelserna* i aktiviteter (Erlandsson & Persson, 2014; Townsend & Hocking, 2004). Enligt Wilcock och Hocking (2015) krävs en variation mellan produktiva och fritidsaktiviteter för att uppleva hälsa och välbefinnande. Occupational imbalance syftar inte enbart på antal aktiviteter eller deras upplevelser utan även på de rättigheter och förmåner en aktivitet ger individen. Då produktiva aktiviteter anses ha olika status genererar de olika ekonomiska eller sociala fördelar. I detta kan skola och barnarbete ses som occupational imbalance då det har ett lågt värde i samhället och saknar förmåner som till exempel försäkring eller vidareutbildning inom yrket.

I slutet av 1990 formade Wilcock och Hocking *The occupational justice framework*, vilken grundar sig i att alla människor har rätt till meningsfulla aktiviteter (Benjamin-Thomas &

Rudman, 2018). Denna uppdaterades år 2010 till *Participatory occupational justice framework 2010* (POJF 2010) och utgör ett ramverk för arbetsterapeuter, skapat som ett verktyg för att inte bara tänka rättvisa utan *göra* rättvisa. Ett kritiskt arbetsterapeutiskt förhållningssätt är av största vikt vid arbete med utsatta grupper i samhället, vilket är en grundsten i POJF 2010 (Whiteford & Townsend, 2011). Ett kritiskt förhållningssätt innebär att arbeta för förändringar på ett högre plan såsom politiskt, ekonomiskt och mediemässigt. POJF 2010 är ett verktyg för att skapa kunskap om aktivitet, tillgänglighet och rättvisa genom samarbete med andra professioner, sociala och kulturella organ, skolor och inte minst allmänheten. Detta arbete går i linje med de globala målen (FN, 2008) och World Federation of Occupational Therapists (WFOT, 2019) som båda arbetar för rättvisa för *varje* individ. Genom att öka omgivningens medvetenhet om aktivitetsorättvisan i samhället har arbetet mot rättvisa startat. Vidare behövs samarbete, strategier och support för att påverka en förändring. För att fortsätta en påbörjad förändring krävs starka språkrör som arbetar framåt.

Barn i socioekonomiskt utsatta områden

Enligt Kuusela (2013) existerar en maktstruktur i samhället vilket bidrar till att utanförskapet i utsatta områden kvarstår och genererar en samhällsklyfta. Vidare synliggörs att möjligheten till meningsfulla aktiviteter, såsom tillgång till fritidsgårdar eller lekplatser, inte är lika tillgängligt i utsatta områden. Utsatta områden kännetecknas av bland annat trångboddhet och låg socioekonomisk status. Vidare menar Kuusela (2013) att utsatta bostadsområden med hög fattigdom skapas inom städer. Sociala riskfaktorer, såsom etnisk segregation och socioekonomisk status, påverkar barn som växer upp i utsatta områden genom att skapa en känsla av alienation i förhållande till samhället (Stouffer, 2017). Fattigdom handlar inte enbart om ekonomisk fattigdom utan även om hur familjer utsätts för systematisk diskriminering, såsom att nekas möjlighet till läkarvård och utbildning (Unicef, 2021a).

Enligt Unicef (2021a) lever ett av sex barn i extrem fattigdom. Sämre sociala och ekonomiska förutsättningar påverkar barns uppväxt och framtida möjligheter till arbete, karriär och högre utbildning (Unicef, 2012). Enligt Bynner (2002) har ogynnsamma uppväxtförhållanden visat sig ha negativ påverkan på barnens skolprestationer och hälsa. Barn som växer upp i utsatta områden presterar svagare i skolan. En riskfaktor är föräldrars bristande förmåga att stödja och ge goda förutsättningar för att barnen ska lyckas. Avsaknaden av stödjande hemmiljö eller skolmiljö kan skapa obalans mellan omgivningens krav och barnens förmåga. För höga krav

kan öka stress, risk för misslyckande och ökad ohälsa. Detta kan i sin tur sänka självkänslan hos barn (Bynner, 2002).

Bristande tillgång på meningsfulla aktiviteter kan ha negativ påverkan på barns utveckling. Förutom påverkan på det psykiska välmåendet påverkas även möjligheten för barn att lära sig sociala samspelet med andra barn och vuxna (Wilcock & Hocking, 2015). Att växa upp i ett utsatt område innebär enligt Stouffer (2017) en negativ påverkan på barnet genom bland annat bristande framtidstro, misslyckad skolgång och ohälsa. Vidare betonar Unicef (2021a) att barn inte ges möjlighet att påverka beslut rörande deras liv.

Aktivitet och hälsa hos barn i skolåldern

Aktiviteter i det dagliga livet innehåller enligt Erlandsson och Persson (2014) olika värdeupplevelser. Dessa värden varierar för alla individer, även för barn. De olika värdena är konkret-, självbelönande- och sociokulturellt värde. Det konkreta värdet infinner sig när en individ får ett synbart resultat av en uppgift eller aktivitet. Självbelönande värde innebär att en aktivitet ger en direkt och positiv upplevelse vilket gör att individen väljer att utföra aktiviteten återigen. Vidare beskriver Erlandsson och Persson (2014) det sociosymboliska värdet som mer subjektivt, kopplat till individens kultur och personliga historia. Barn behöver ha variation av dessa värden i aktiviteter för att uppleva aktivitetsbalans. Enligt Wilcock och Hocking (2015) innebär aktivitetsbalans att känna sig tillfreds med antalet aktiviteter som utförs och den tid som läggs på dem, att upplevelsen är meningsfull bidrar till ökad psykisk hälsa.

Enligt Kielhofner (2008) bidrar aktivitet till skapande av identitet för individen. Barns utveckling till en aktiv individ sker under hela uppväxten. Genom upplevelser formas intressen och värderingar som skapar ett fundament för utveckling av kompetens. I de yngre åren har föräldrar och andra vuxna en inverkan på barns val av aktivitet, deras roller och vanor. Genom lek utvecklar barn förmågor och växer genom framgångar och misslyckanden. Här skapas också en narrativ kontext där dåtid, nutid och framtid inkluderas. Kulturella aspekter påverkar utvecklingen genom värderingar de medför. Under uppväxten ökar ansvarstagandet hos barnet då hen lär värdet av produktiva aktiviteter så som läxa och andra sysslor. Ytterligare roller tillkommer under uppväxten som elev, vän eller medlem i ett lag. Vidare beskriver Kielhofner (2008) hur tonårsperioden skapar en förändring för barnet både biologiskt och socialt. Här ökar

självbestämmandet där tonåringen kan ta aktiva beslut om sin aktivitetsrepertoar för att skapa mening och tillfredsställelse.

Enligt Knox (2010) utvecklar barn känslomässiga-, sociala- och motoriska färdigheter genom lek och aktivitet. I interaktion med andra barn kan nya färdigheter skapas och ytterligare förmågor uppstå. I skolan förskaffar sig barn inte endast semantiska kunskaper utan även sociala förmågor som är betydande för deras utveckling och framtid. Vilken form av lek barn engagerar sig i förändras över tid och följer barnets utveckling. Olika former av lek har olika betydelser och skapar olika färdigheter. Genom lek och spel lär sig barn följa regler och interagera med andra. Fritidsaktiviteter såsom sport, kör eller andra hobbyer ligger till grund för de roller barn identifierar sig med. Barns lek påverkas av såväl ekologiska som kulturella faktorer där de ekologiska innefattar materiell inverkan, lekutrymme och tillgång till lekplatser. De kulturella faktorerna menar Knox (2010) är bland annat föräldrainsflytande, kamratrelationer och skolan. Lek ger också barn ett tillfälle för återhämtning då de kan koppla bort verkligheten och försvinna bort i fantasin. Vid tillgång till meningsfulla och utvecklande aktiviteter skapas hälsa och välbefinnande. Barn har en adaptiv förmåga vilket gynnar deras möjlighet till lek. Även barn i fattiga och utsatta område finner glädjen i lek och samvaro med andra trots avsaknad av materiella ting. Enligt Bartie et al. (2016) hittar barn sätt att leka med det som finns i deras närhet. Trots osäker och ibland farlig miljö finner barn vägar till lek, glädje och samhörighet. En balans mellan lek, vila och utbildning ger barn möjlighet till god hälsa. Barnkonventionens (Unicef, 2018) bestämmelser fokuserar på barns rättigheter till bland annat skola, åldersadekvata fritidsaktiviteter, lek, vila och rekreation. Konventionen fokuserar även på att främja barnets rätt till konstnärliga och kulturella möjligheter. Rättigheter kopplade till aktivitetsrättvisa är bland annat rätten till meningsfulla aktiviteter, rätten till aktivitetsbalans, rätten till att leka samt rätten till att ha tillgång till grundläggande och utvecklande aktiviteter. Det innebär också att ha rätten till kontroll över det egna valet (Townsend & Wilcock, 2004; Whiteford, 2014; Wilcock & Hocking, 2015).

Problemformulering

Barn i skolåldern som växer upp i utsatta område kämpar dagligen för rätten till ett aktivt och meningsfullt liv. Arbetsterapeuter arbetar för aktivitetsrättvisa och varje individs rätt till meningsfulla aktiviteter och delaktighet vilket samstämmer med de mänskliga rättigheterna (FN, 2008; Hocking et al., 2015). Enligt Hocking (2019) är professionens huvudfokus att arbeta

för mångfald, inkludering, rättvisa och mänskliga rättigheter i det dagliga livet, inte endast för individer med funktionsnedsättning utan även där individer utsätts för begränsningar exempelvis på grund av fattigdom, våld och miljökatastrofer. Detta innebär att arbetet med aktivitetSORÄTTVISA för barn i skolåldern i utsatta områden finns inom professionens kompetens. Kunskap kring detta ämne är begränsat och skulle gynnas av ytterligare forskning vilket även Leadley och Hocking (2017) konstaterat.

Då författarna anser att befintlig forskning om aktivitetSORÄTTVISA fokuserar på barn med diagnos (Benjamin-Thomas et al., 2022; Curtin et al., 2016) valde författarna att inrikta sig på barn i utsatta område utan diagnos. Genom denna litteraturöversikt ämnar författarna att belysa behov av förändring i samhället för att skapa bättre förutsättningar för barn i utsatta områden. Förhoppningen är att bidra till ett synsätt där barn ses som individer med rätt till självbestämmande och inflytande på sitt liv. Barn är inte något som kommer att *bli* någon, de *är* någon. Författarna vill därför genom denna litteraturöversikt upplysa politiker, styrande organ, arbetsterapeuter - såväl yrkesverksamma som studerande och andra professioner som möter barn i yrkeslivet, om det värdefulla arbetet som krävs inom detta område.

Syfte

Syftet är att i en litteraturöversikt undersöka hur aktivitetSORÄTTVISA yttrar sig och beskrivs för barn i skolåldrarna (5–18 år) som lever i utsatta områden.

Metod

Examensarbetet utfördes i form av en allmän litteraturöversikt och genomfördes efter en icke-systematisk struktur som enligt Kristensson (2014) är mest lämplig för en kandidatuppsats. Då en systematisk litteraturöversikt kräver analys av *all* forskning inom området var detta inte aktuellt då det inte överensstämmer med författarnas avsikt med litteraturöversikten. En allmän litteraturöversikt valdes för att undersöka hur aktivitetSORÄTTVISA yttrar sig för barn i skolåldern i utsatta område utifrån det befintliga forskningsläget. Enligt Friberg (2017a) innebär allmän litteraturöversikt att forskning inom ett avgränsat område ligger till grund för översikten där både kvalitativa och kvantitativa artiklar kan ingå. En deduktiv ansats valdes för att sortera in relevanta resultat under redan existerande dimensioner.

Datainsamling

Databaserna Cinahl, Medline och PsycINFO användes och valdes ut då de har ett utbud av akademiska och vetenskapliga artiklar kopplade till barn i utsatta område samt aktivitetsorättvisa. Enligt Friberg (2017b) ska val av databaser baseras på den information som eftersöks.

Då litteraturöversiktens syfte är att undersöka aktivitetsorättvisa för barn i skolåldrar inkluderas artiklar med barn från 5 år, då barn i vissa länder börjar skolan vid 5 års ålder. Litteraturöversikten inkluderar vetenskapliga artiklar med kvalitativ, kvantitativ och mixad metod. Enligt Kristensson (2014) innebär kvalitativ forskning att fokus ligger på individers upplevelse av ett sammanhang, sjukdom, hälsa eller ohälsa medan de kvantitativa presenterar informationen i mätbara variabler. Mixad metod innebär en kombination av både kvalitativ och kvantitativ data. Kombinationen av artiklar med olika metod skapar en bredare förståelse och större kunskapsgrund. Inklusionskriterier för litteraturöversikten var artiklar som handlade om barn mellan 5–18 år, bosatta i utsatta områden, peer-reviewed originalartiklar, publicerade 2014–2022 samt skrivna på engelska. Begränsning av målgruppens ålder utfördes genom tillgängligt filter i sökningen, filter “child 6–12 years” och “adolescent 13–18 years” användes då arbetet fokuserar på barn i skolåldern. Barn med diagnos exkluderades manuellt. Sökschema bifogas, se bilaga 1.

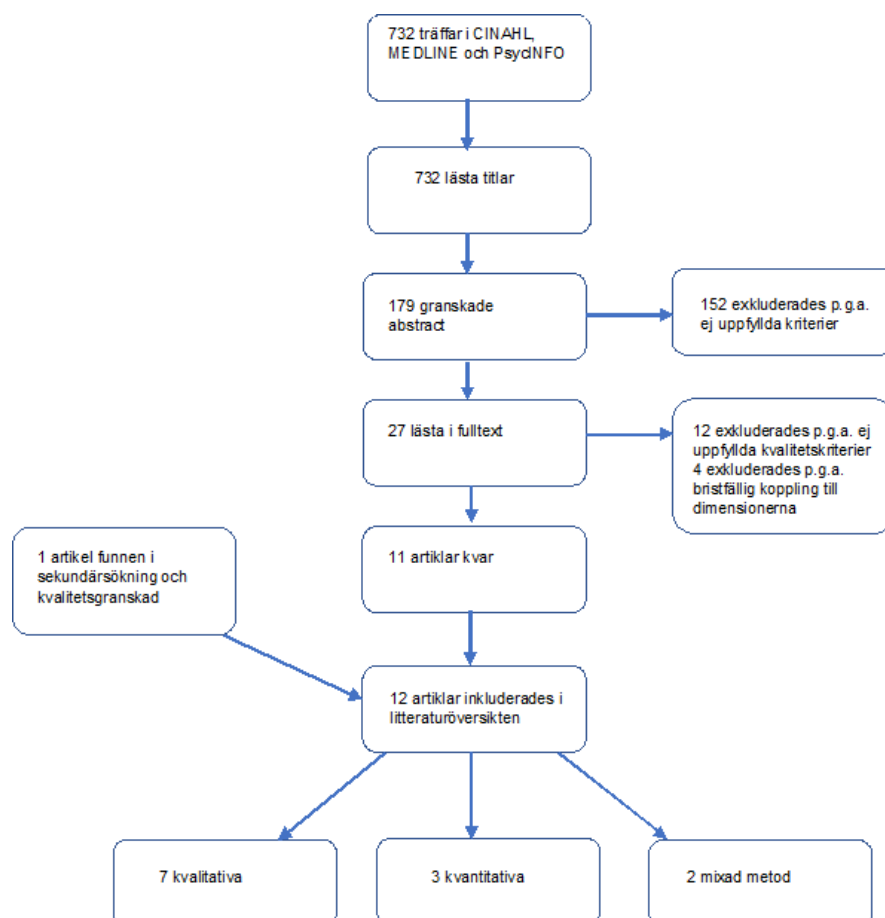
Utifrån sökorden “child” OR “children” skapades ett block för att ringa in bestämd målgrupp. Det kombinerades med “disadvantaged communities” OR “poverty areas” OR “marginalisation” OR “low-income area” OR “deprived area” OR “socioeconomic vulnerability” OR “risk area” som skapade ett andra block. Dessa begrepp ansågs vara mest relevanta för att ringa in utsatta områden.

Sökningen resulterade i totalt 732 artiklar i valda databaser. Ett första urval gjordes utifrån titelns relevans där 179 artiklar valdes ut. Vidare urval gjordes genom att sortera ut dubletter, därefter lästes abstrakt och ytterligare 152 artiklar exkluderades då de saknade koppling till syftet. Detta mynnade ut i 27 artiklar vilka lästes i fulltext samt kvalitetsgranskades av båda författarna var för sig med stöd av Fribergs granskningsmall (Friberg, 2017c, Bilaga 3) för att endast inkludera artiklar med god vetenskaplig kvalitet. Kvalitetsnivån har bedömts utifrån poäng och sedan omvandlats till en procentsats i enlighet med Willman et al. (2016) och

Mårtensson och Fridlund (2016). Artiklar under 60 procent ansågs ha för låg kvalitet och exkluderades från resultatet. Artiklar med 61–70 procent ansågs ha låg kvalitet och inkluderades i minst möjliga mån. Artiklar med 71–85 procent ansågs ha medelhög kvalitet och de med 86 procent eller mer ha hög kvalitet. Artiklarnas kvalitetsnivå och resultat presenteras i en artikelmatris (se bilaga 2). Majoriteten av artiklarna resulterade i medelhög och hög kvalitetsnivå. Under kvalitetsgranskningen exkluderades ytterligare 12 artiklar. Detta resulterade i kvarvarande 15 artiklar, varav ytterligare 4 exkluderades på grund av bristfällig koppling till dimensionerna av aktivitetsorättvisa. En sekundärsökning utfördes i PsycINFO och ytterligare 1 artikel inkluderades efter kvalitetsgranskning. Urvalsprocessen mynnade ut i totalt 12 artiklar vilka ligger till grund för litteraturoversiktens resultat, se Figur 1.

Figur 1

Flödesschema över urvalsprocessen

Dataanalys

En manifest innehållsanalys med en deduktiv ansats har utförts med stöd av en tabell (se Tabell 1). “Occupational alienation”, “occupational deprivation”, “occupational marginalisation” “occupational apartheid” och “occupational imbalance” utgjorde tabellens förutbestämda kategorier då dessa begrepp är dimensionerna av aktivitetsorättvisa enligt Townsend och Hocking (2004) samt Wilcock och Hocking (2015). Enligt Dahlborg-Lyckhage (2017) innebär manifest innehållsanalys en analys av det som konkret går att utläsa från texten. En deduktiv ansats innebär enligt Elo och Kyngäs (2008) att data kopplas till befintlig teori, modell eller hypotes. Denna koppling genomförs i en kategoriseringsmatris där utvald data kondenseras, kodas och slutligen kopplas till överensstämmande kategori.

De tolv slutgiltiga artiklarna lästes i fulltext flertalet gånger av båda författarna var för sig. Därefter diskuterades varje artikels resultat av författarna tillsammans för att nå en gemensam förståelse för respektive artikel. Med stöd av en tabell plockades meningsenheter ut från varje artikel, detta gjordes enskilt av respektive författare för att sedan diskuteras gemensamt av författarna. Vidare kondenserades meningsenheterna och data kodades gemensamt av författarna. Varje kod kopplades därefter till förutbestämda och tidigare nämnda kategorier, det vill säga dimensionerna av aktivitetsorättvisa, av författarna var för sig, se tabell 1. Därefter jämfördes och granskades kategoriseringen av författarna gemensamt för att säkerställa samsyn. Författarna har följt Elo och Kyngäs (2008) förslag på arbetsgång.

Tabell 1

Exempel på kategoriens meningsbärande enhet och kodning

Meningsenhet	Kondenserad meningsenhet	Kodning	Kategori
“Kid, today we cannot afford to send you to school. We are not working; we are doing nothing; we have nothing, no shop, no small income. No one is helping us but God.....” (Roisircar et al. 2019).	Mödrarna/vårdnadshavarna var tvungna att neka barnen skolgång då det inte finns några pengar. De vänder sig till gud för hjälp och tröst.	Ingen möjlighet till skolgång p.g.a. fattigdom	Deprivation

<p>Interviewer: What ... is available to someone who isn't ... athletic? Cillian: Wha ju mean? Interviewer: What can they do ...somebody who's... artsy or musical? Cillian: No, everyone plays sports here (Gallagher et al., 2015).</p>	<p>Brist på tillgång på aktiviteter förutom idrott (ffa fotboll men även annan sport) – pojkar.</p>	<p>Orättvis tillgång på aktiviteter</p>	<p>Alienation</p>
---	---	---	-------------------

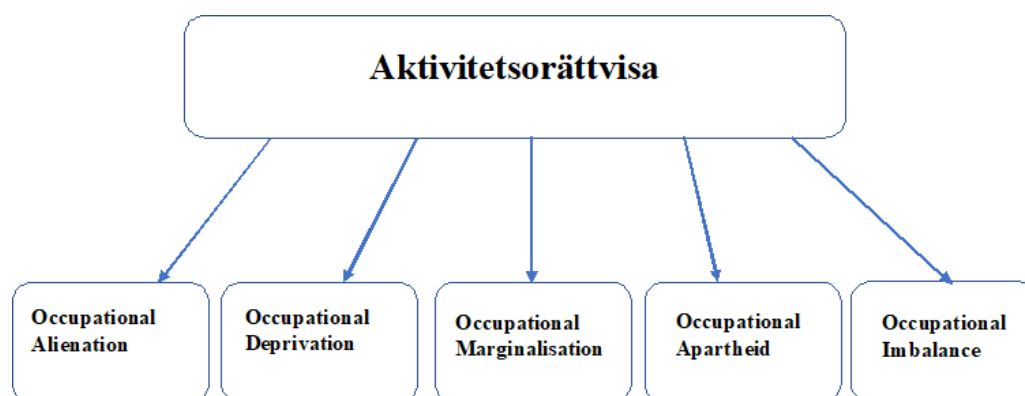
Forskningsetiska avvägningar

I övervägande del av forskning krävs etiskt tillstånd för att genomföra planerade studier. Detta regleras genom etikprövningslagen (SFS, 2003). Då en litteraturoversikt innebär granskning av redan publicerat material krävs inte något etiskt tillstånd till denna studie. De inkluderade artiklarna i litteraturoversikten har etiskt tillstånd.

Resultat

Figur 2

Illustration av kategorier

Av de slutgiltiga tolv artiklarna var sju kvalitativa studier (Gallagher et al., 2015; Kohno et al., 2020; Kottyan et al., 2014; Leadley et al., 2020; Lim & Kim, 2020; Page et al., 2017; Witten et al., 2015), tre kvantitativa studier (Kathuria & Pandya, 2020; Li et al., 2021; Singh et al., 2019) och två studier använde mixad metod (Roysircar et al., 2019; Zietz et al., 2018). Studierna berör

alla någon form av orättvisa och kan kopplas till en eller flera av de fem dimensionerna av aktivitetsorättvisa, se Figur 2. Studierna i artiklarna var utförda i olika delar i världen vilket presenteras i artikelmatrisen, se bilaga 2. Deltagarantalet i de olika studierna varierade stort, de kvalitativa studierna varierade från 1 deltagare till 42 deltagare i åldrarna 5–18 år. Flertalet av de kvalitativa studierna utfördes med barn som aktiva deltagare. En kvalitativ studie skilde sig från de övriga då den utfördes på kvinnor i åldrarna 18–49 år med fokus på när de blev bortgifta som barn. Variationen på antalet deltagare i de kvantitativa studierna varierade mellan 100 och 6020 med åldersspannet 5–16 år. De mixade studierna hade mellan 42 och 45 deltagare i åldrarna 6–18 år. En av de mixade studierna utfördes med mödrar/vårdnadshavare till barn i åldern 5 till 11 år med ett barnperspektiv.

Occupational alienation

Resultatet inom occupational alienation visade hur aktivitetsorättvisa yttrade sig på olika sätt hos barn i utsatta områden. Page et al. (2017) belyste den subjektiva känslan, hur tonårsflickor i Storbritannien upplevde sig vara berövade på tillgången till aktiviteter. Tonårsflickorna uppgav att de aktiviteter som erbjuds i området inte var åldersadekvata och att exempelvis fritidsgården enbart riktade sig till yngre barn. Detta resulterade i val av destruktiva aktiviteter som undanhölls för föräldrarna.

Enligt Kathuria & Pandya (2020) och Zietz et al. (2018) arbetade barn och ungdomar i Indien och Malawi för att bidra till hushållet och avlasta föräldrarna, antingen i kombination med skolgång eller som heltidsarbete. Kottyan et al. (2014), Leadley et al. (2020), Lim & Kim, (2020) och Witten et al. (2015) synliggjorde miljöns påverkan på barns möjlighet till aktivitet. Leadley et al. (2020) och Lim & Kim, (2020) beskrev hur bostaden i Nya Zeeland respektive i Korea utgjorde hinder för barn att umgås med familj och vänner. Då bostäderna är små med trånga ytor var det svårt att bjuda hem gäster. Vidare belyste Kottyan et al. (2014) och Leadley et al. (2020) hur utomhusmiljö i USA och Nya Zeeland kämpade med kriminalitet samt att otrygga områden utgjorde hinder för barn att leka utan vuxnas tillsyn. Däremot exemplifierade Witten et al. (2015) hur barn i Nya Zeeland hade tillgång till lekplats, vilka dock inte användes då området upplevdes obehagligt.

Sammanfattningsvis visade resultatet i denna dimension hur utbud och förutsättningar begränsade barns möjlighet att delta i meningsfulla aktiviteter. Beroende på vilket område de växte upp i varierade dessa förutsättningar.

Occupational deprivation

Resultatet visade occupational deprivation yttrade sig hos barn i skolåldern som brist på tillgång till skola, långvarig fattigdom, vilket påverkade barn i utsatta område på flera plan. Enligt Kohno et al. (2020), Li et al. (2021), Roysircar et al. (2019), Singh et al. (2019) och Zietz et al. (2018) påverkade fattigdom barns möjlighet till skolgång men även att föräldrar inte prioriterade utbildning i förhållande till arbete. Då föräldrarna bestämde över barnet innebar detta att barn berövades på möjligheten till skolgång. Kohno et al. (2020) betonade hur fattigdom resulterade i avslutad skolgång redan vid 12 års ålder för malaysiska flickor för att arbeta eller ta hand om yngre syskon. Li et al. (2021) beskrev hur föräldrar i Kina investerade mindre i barns utbildning, både monetära och icke monetära investeringar, i relation till inkomst. Detta påverkade i sin tur barnens kognitiva förmåga negativt. Engagemanget från föräldrarna var lågt, då fattigdomen dränerat dem på energi. Roysircar et al. (2019) betonade hur mödrar i Haiti var tvungna att neka barn både skolgång och mat på grund av de ekonomiska svårigheterna. Enligt Singh et al. (2019) hade närmare 30% av barnen i åldrarna 5–14 år aldrig gått i skolan efter migration från andra delar av Indien till Delhi. Vidare exemplifierade Zietz et al. (2018) hur ungdomar i Malawi själva arbetade för att betala avgifter och material för att gå i skolan då föräldrarna inte förstod vikten av utbildning och att framför allt tonårsflickor var tvungna att avbryta sin skolgång. Lim och Kim (2020) tydliggjorde hur trångboddhet och dåliga bostadsförhållanden i Korea påverkade barns hälsa negativt och minskade deras möjlighet att klara skolgången då hemmiljön försvårar läxläsning och återhämtning. Li et al. (2021) och Singh et al. (2019) belyste diskrepansen i kvaliteten och resurser i skolan, där samhället inte investerade i skolor i utsatta område i samma utsträckning som i privilegierade områden. Bristande investeringar i skolan resulterade i sämre utbildning för barn i utsatta område vilket i sin tur minskade möjligheten till fortsatt utbildning.

Kottyan et al. (2014) och Leadley et al. (2020) belyste diskrepansen i både utbud och tillgänglighet av aktiviteter och rekreationscenter i olika områden i USA och Nya Zeeland. Möjligheten att delta i fritidsaktiviteter var också en ekonomisk fråga, både gällande avgifter och utrustning men även transport till och från aktiviteterna (Kohno et al., 2020; Kottyan et al., 2014; Lim & Kim, 2020; Leadly et al., 2020). På grund av fattigdom fanns det inte möjlighet att betala avgifter för fritidsaktiviteter vilket resulterade i att barn fick avstå från dem. Witten et al. (2015) belyste hur lekplatser placerades i närheten av härbärge och att bostadslösa vuxna tog skydd på lekplatserna. Detta skapade en otillgänglighet av lekplatser för barn i utsatta

områden i Nya Zeeland. Resultatet visade även på att barn i utsatta områden hade bristande möjlighet till social kontakt, ofta då de arbetade större delen av dygnet (Kathuria & Pandya, 2020). Lim och Kim (2020) visade på hur barn i Koreas utsatta områden berövades möjlighet till fysisk, psykisk samt social utveckling och hamnade i en spiral av konstant fattigdom.

Gallagher et al. (2015) och Zietz et al. (2018) exemplifierade hur könsroller styrde vilka aktiviteter barn i utsatta områden hade tillgång till och förväntades utföra. Singh et al. (2019) belyste diskrepansen mellan könen där pojkar fullföljde sin skolgång och examinerades i högre utsträckning än flickor. Flickorna tvingades arbeta för att bidra till och ta hand om hemmet, vilket inte förväntades av pojkarna.

Sammanfattningsvis visade resultatet på att ekonomiska svårigheter och trångboddhet påverkade barn i skolåldern i utsatta områden genom bristande tillgång till skola, fritidsaktiviteter och självbestämmande.

Occupational marginalisation

Resultatet visade på hur den sociala och kulturella kontexten på Irland begränsade och exkluderade ungdomar i val av aktivitet genom att de förväntades engagera sig samma aktiviteter som tidigare generationer (Gallagher et al., 2015). Ungdomar som hade intresse för andra sporter eller andra aktiviteter fick inte möjlighet att utöva dessa då endast fotboll erbjöds. Enligt Lim och Kim (2020) valde barn och ungdomar med dåliga bostadsförhållande i Koreas utsatta områden att inte ta med vänner hem då detta kunde ge negativa konsekvenser och exkludering bland vänner. Vidare skrev Kohno et al. (2020) hur flickor i Malaysia exkluderades från skolan på grund av sitt kön och de normer och värderingar som finns i den malaysiska kulturen vilket begränsade inte endast deras autonomi utan även sociala tillhörighet, utveckling och framtidsutsikter.

Sammanfattningsvis visade resultatet i denna dimension på hur barn i skolåldern i utsatta områden begränsades i aktivitet, autonomi och socialt.

Occupational apartheid

Resultatet visade inga kopplingar till occupational apartheid gällande barn i skolåldern.

Occupational imbalance

Resultatet visade hur migration inom Indiens regioner påverkade barns möjlighet till kontinuerlig skolgång (Singh et al., 2019). Barn hann sällan gå i skolan längre perioder då de saknade en fast utgångspunkt. Resultatet visade även på avsaknad av kontinuerlig skolgång då föräldrarna inte hade möjlighet att bekosta fler uppsättningar av skoluniformer, vilket de olika årstiderna krävde. Därför kunde barn endast gå i skolan de årstider de hade uniform till. Detta innebar en obalans mellan aktiviteterna under året, både i aktiviteters värde och antal. Barnen gick miste om den kontinuitet som skolan gav. Vidare belyste Kathuria och Pandya (2020) hur barn och ungdomar arbetade tre till fem timmar per dag i kombination med skolgång. Heltidsarbete för barn och ungdomar innebar arbetsdagar på nio till tolv timmar utan möjlighet till skolgång. Detta menade Kathuria och Pandya (2020) minskade tid för återhämtning. Enligt Lim och Kim (2020) och Leadly et al. (2020) gick även barn och ungdomar, som växte upp i trångboddhet i Korea och Nya Zeeland, miste om återhämtning. Detta då utrymmena var små och gav inte möjlighet till tid i enskildhet.

Sammanfattningsvis visade resultatet i denna dimension på hur migration, trångboddhet och barnarbete påverkade barn i skolåldern i utsatta område genom begränsade möjligheter till återhämtning och kontinuitet.

Diskussion

Resultatdiskussion

Resultatet visade att aktivitetsorättvisa existerade i stor utsträckning bland barn i skolåldern i utsatta områden. Då artiklarna kom från flera delar av världen inkluderades olika kulturella och religiösa aspekter, kopplade till aktivitetsorättvisa, i resultatet. Eftersom occupational alienation och occupational deprivation var de mest framträdande dimensionerna i resultatet fokuserades resultatdiskussionen på dessa. Dimensionen occupational apartheid återfanns inte i resultatet och detta var i sig ett glädjande resultat, däremot innebär det inte att dimensionen försvunnit helt utan kan förekomma i annan kontext. Fattigdom, trångboddhet och barnarbete påverkade barns möjlighet till meningsfulla aktiviteter och visade på att aktivitetsorättvisan var utbredd runt om i världen.

Occupational alienation

Barn och ungdomar uttryckte missnöje över utbudet av aktiviteter att tillgå i deras område. Detta kunde för omgivningen uppfattas som att barn eller ungdomar hade bristande intresse och engagemang i att utföra aktiviteter, när det i stället grundade sig i att de aktiviteter som erbjöds i området inte var meningsfulla eller åldersadekvata. Detta överensstämde med hur D'Arrigo et al. (2020) beskrev att passivitet skapades när barn och ungdomar var uttråkade. Aktiviteter som fanns att tillgå var ofta sportrelaterade aktiviteter och dessa intresserade eller upplevdes inte meningsfulla för alla barn. Barn bör inte gå miste om möjligheten till meningsfulla aktiviteter på grund av att befintliga aktiviteter inte tilltalade just dem. Ett varierande utbud av tillgängliga aktiviteter främjar engagemang och därmed minskar passivitet (Wilcock & Hocking, 2015). Aktiviteter som utförs i dagliga livet inverkar på barns hälsa och välbefinnande. Vid avsaknad av meningsfulla aktiviteter så som skola och fritidsaktiviteter minskar barns möjlighet till skapande av identitet och utveckling av färdigheter (Knox 2010). Utbudet av aktiviteter var viktigt för att möjliggöra tillgång till meningsfulla aktiviteter för barn i utsatta områden. Detta överensstämde med Rosenberg och Avrech Bar (2020) vilka beskrev vikten av att inkludera meningsfulla aktiviteter i vardagen. Wilcock & Hocking (2015) menar att en felaktig tolkning av occupational alienation är att ett barn inte får utföra *alla* aktiviteter hen vill eller önskar. Även om barnet känner en orättvisa på grund av att hen inte får utföra *alla* önskade aktiviteter har hen tillgång till flera meningsfulla fritidsaktiviteter. Occupational alienation innebär att det inte *finns* aktiviteter som upplevs meningsfulla att tillgå.

Den begränsade tillgången av aktiviteter exemplifierades i resultatet genom hur ungdomar i stället utförde destruktiva aktiviteter för att hålla sig stimulerade. Den bristande tillgången på aktiviteter för barn och unga i utsatta områden visar på ett stort behov av att samhället prioriterar tillgången till aktiviteter i dessa områden. Då arbetsterapeuter har goda kunskaper om aktivitetens påverkan på hälsa och välbefinnande kan denna profession vara en tillgång till utveckling av att engagera barn i val av aktiviteter som kan skapa motivation till deltagande. Resurser för att främja aktivitetsengagemang fanns inte i utsatta områden och tillgångarna skiljde sig från mer privilegierade områden bekräftades av Kuusela (2013) som betonade att utsatta områden borde erbjuda möjlighet för ungdomar att delta i kreativa och skapande aktiviteter. Arbetsterapeuter har kunskap om vikten av delaktighet i aktivitet vilket kan vara en tillgång för att engagera barn i utsatta område i meningsfulla aktiviteter och motverka occupational alienation. Genom att öka deltagandet i aktiviteter främjas positiva aspekter hos

barn och ungdomar vilket minskar risk för val av destruktiva aktiviteter som kan leda till kriminalitet.

Som tidigare nämnt är värdet av en aktivitet olika för varje individ, vilket styrks av Erlandsson och Perssons (2014) beskrivning av den subjektiva upplevelsen av aktivitetsvärde. Litteraturstudiens resultat visade att barn var tvungna att avsluta sin skolgång för att hjälpa till och stötta i hemmet på föräldrarnas begäran. De vuxnas intentioner var förmodligen inte att beröva barn på meningsfulla aktiviteter utan att barn var tvungna att ta hand om sysslorna i hemmet för att föräldrarna skulle ha möjlighet att arbeta. Om barn upplevde att sysslor i hemmet var aktiviteter utan mening kunde det skapa en känsla av hopplöshet och tristess. Det kan vara kopplat till kulturella identiteter där värden och normer skapar riktlinjer för skapande av identitet (Lustig & Koester, 2003). Bristen på tillgång till skola och meningsfulla aktiviteter påverkar barns utveckling negativ då de går miste om möjlighet att skapa sig roller. De får inte möjlighet att inkluderas i grupp med andra barn eller känna tillhörighet och utveckla det sociala samspelet. Likaså går barn miste om att bli inspirerade och influerade av andra än familjemedlemmar. Detta begränsar barn i utvecklingen mot nya identiteter som de kunnat utveckla genom nya miljöer så som skola och fritidsaktiviteter. De ges inte möjlighet att identifiera sig med till exempel vaktmästare eller tränare.

Resultatet visade att flera familjemedlemmar och generationer bodde tillsammans och i samma rum, då de inte hade råd att bo i egna bostäder. Detta utgjorde ett hinder för barnen att ta hem kompis på lek, då det inte fanns ett eget utrymme där de kunde leka. Förväntningar skapas genom att barn som varit hembjudna hos vänner ska återgälda detta. Då barn utvecklas genom lek och socialt samspel tillsammans med andra utgör trångboddhet ett hinder att utföra meningsfulla aktiviteter i hemmet. Enligt Wilcock & Hocking (2015) kan förlust av meningsfulla aktiviteter leda till en negativ påverkan på barns utveckling och psykiska välmående.

Occupational deprivation

Resultatet visade tydligt att fattigdom var den största orsaken till att barn utsätts för occupational deprivation runt om i världen idag. Barn ges begränsade val att forma sin vardag och framtid genom de krav som berövar dem på barndomen och det fria valet. Ekonomin styrde barns möjlighet till nödvändiga resurser, såsom skola, fritidsaktiviteter och återhämtning. I enlighet med Unicef (2021b) visade resultatet att en betydande mängd barn saknade tillgång till

skolan. Barn hindrades i sin utveckling genom att de berövades möjlighet till skola där de skapade relationer och nya roller så som klasskamrat eller bäst i klassen. I skolan växer barnen som individer med självbestämmande och motivation att lära. Detta innebär att barn som växer upp i utsatta områden riskerar att påverkas negativt i sin identitetsutveckling och även möjlighet till adekvat kunskapsutveckling (Knox, 2010). Resultatet visade att åtskilliga barn i skolåldern gick miste om skolgång vilket innebar att de aldrig fick roller som elev, eller klassen clown. Inte heller kommer de identifiera sig som student eller cheerleader. En identitetsförlust kan enligt Knox (2010) resultera i försämrad hälsa och välbefinnande.

Svårigheten att komma ur fattigdom ökar för barn utan utbildning då framtida valmöjligheter minskar. Genom att avskaffa skolavgift ges fler barn möjlighet att gå i skolan (Unicef, 2021b) vilket kan bidra till att fler barn får chans att utbilda sig och förändra sina förutsättningar att komma ur fattigdom. Utbildning ger dem också möjlighet att införskaffa information om sina rättigheter genom utbildning och möjlighet till ökat självbestämmande och egenmakt. Enligt Barbic och Krupa (2019) är egenmakt när individen har förmåga och tillåtelse att ta egna beslut som påverkar hens liv. Detta skapar möjligheten att styra sitt öde och skapar kontroll. Detta är något som är viktigt genom hela uppväxten, med utbildning och kunskap blir det lättare för barn i utsatta område att tala för sin sak, att förstå sitt värde och stå upp för sig. Ungdomar utan utbildning har ingen möjlighet att konkurrera med jämnåriga på arbetsmarknaden vilket är ytterligare något som påverkar deras möjlighet att arbeta sig ur fattigdomen.

Den största andelen barn utanför skolsystemet är de i de högre årskurserna, gymnasiet och de flickor som av kulturella eller religiösa skäl tvingas avbryta sin utbildning för att gifta sig och skaffa familj (Unicef, 2021b). Skillnaden mellan flickors och pojkars tillgång till utbildning är i sig ingen överraskning då detta är ett välkänt fenomen sedan länge men likväl oroväckande. Återigen berövas barn, flickor i detta sammanhang, på det fria valet och möjlighet till utveckling mot självständighet vilket är ett tecken på occupational deprivation genom stereotypisering av könsroller. Här krävs förändring på högre plan och inställningen till flickor och kvinnors värde behöver ske i en mer omfattande kontext.

Resultatet visade att fattigdomen påverkade barns möjlighet till lek, fritid och återhämtning. Genom begränsad tillgång till aktivitet påverkades barns möjlighet till att utveckla olika roller. Rollerna som lagkamrat, ryttare eller musiker gick om intet och de fick inte möjlighet att utforska sin kreativitet och sitt driv. När ekonomin var begränsad prioriterades utgifter bort och då var fritidssysselsättning den aktivitet som offrades. Detta innebar en förlust av meningsfulla

aktiviteter och avsaknad av de olika aktivitetsvärden som enligt Erlandsson och Persson (2014) är viktiga för upplevelse av aktivitetsbalans. Arbetsterapeuter besitter kunskap om vikt av aktivitet och samspel mellan person, miljö och aktivitet vilket kan vara en tillgång i arbetet med att tillgängliggöra aktivitet utifrån de förutsättningar som finns (Law et al., 1996). Det är av vikt att införa fritidsaktiviteter och fritidsgårdar i utsatta område och på så sätt göra dem mer tillgängliga och minska utgifter som tillkommer för att ta sig till aktiviteter. Att minimera kostnaderna eller subventionera dem ger barn i utsatta områden ytterligare möjlighet att skapa nya kontakter och utveckla färdigheter som införskaffas i dessa aktiviteter. I enlighet med barnkonventionen (Unicef, 2018) har barn rätt till lek, vila och fritid vilket förbättrar både den fysiska och psykiska hälsan.

Då arbetsterapeuter förespråkar barns rättigheter, aktivitetsbalans och betonar vikten av meningsfulla aktiviteter är detta ett område där arbetsterapeuter kan öka sin närvaro. Genom att arbeta för att upplysa styrande organ och beslutsfattare om vikten av utbildning, lek och autonomi kan strävan för ett mer jämlikt samhälle för barn ta form. Professionen har kunskap om den positiva inverkan aktivitet har på hälsan och hur omgivningen kan försvåra möjlighet till meningsfulla aktiviteter. Arbetsterapeuter har fokus på att möjliggöra aktivitet för varje individ och har kompetens om hur person, omgivning och aktivitet påverkar varandra (Law et al., 1996). Skolan är en framtida arbetsplats för arbetsterapeuter för att göra denna tillgänglig för varje barn. Med detta i åtanke hade även fritidsgårdar kunna gynnas av den arbetsterapeutiska kunskapen för att skapa meningsfulla aktiviteter för barn. Detta är viktig kunskap i arbetet för att sträva mot en förändring av attityder och prioriteringar av omgivningen där barn vistas för att skapa en tillgänglig och hälsosam miljö för barn i utsatta områden.

Metoddiskussion

Författarna valde att utföra en allmän litteraturoversikt för att undersöka hur aktivitetsorättvisa yttrar sig och beskrivs för barn i skolåldrarna (5–18 år) som lever i utsatta områden. Med en litteraturoversikt skapas en bred kunskapsbild över artiklar kopplade till valt ämne vilket gjorde designen lämplig för studiens syfte.

Databaserna Cinahl, PsycINFO och Medline användes för urvalet då dessa riktar sig till arbetsterapi, omvårdnad och vårdvetenskap samt ansågs vara mest träffsäkra i relation till syftet. Ett flertal provsökningar utfördes i början av arbetet där de fastställda sökorden kombinerades

med dimensionerna av aktivitetsorättvisa samt andra begrepp kopplade till aktivitetsorättvisa. Dessa sökningar resulterade i endast ett fåtal artiklar vilka inte kunde kopplas till litteraturöversiktens syfte. Under arbetet med val av artiklar fann författarna att majoriteten av artiklarna med koppling till aktivitetsorättvisa i utsatta områden var gjorda med/på barn med någon form av diagnos så som astma eller covid-19. Då barn med diagnos var ett exklusionskriterie begränsades antalet artiklar och en sekundärsökning utfördes för att om möjligt addera ytterligare artiklar till urvalet. Författarnas val att exkludera barn med diagnos grundade sig på erfarenheten att forskning inom aktivitetsvetenskap sällan fokuserar på barn utan diagnos. Exkluderingen kan innebära att viktig information går förlorat då artiklar med fokus på barn med diagnos även kan innehålla resultat gällande barn utan diagnos. Detta hade kunnat öka tillförlitligheten och resulterat i att dimensionerna av aktivitetsorättvisa framträtt i annan utsträckning än i det presenterade resultatet. Barn med diagnos utsätts för aktivitetsorättvisa i flera olika kontexter, inte bara i utsatta områden. Det forskas även i större utsträckning på dessa barn. Om litteraturöversikten hade inkluderat barn med diagnos hade resultatet inte varit applicerbart på barn utan diagnos i utsatta områden, vilket hade minskat överförbarheten i resultatet.

Artiklarnas kvalitet granskades med stöd av Fribergs (2017c, Bilaga 3) granskningsmall, vilket bidrog till exkludering av artiklar med lägre kvalitet än 60 procent och ett huvudsakligt val av artiklar över 75 procent. Två artiklar med låg kvalitet inkluderades då utbudet av artiklar kopplade till syftet var begränsat. Dessa artiklar tillförde användbar information i mindre utsträckning och kan därför minska överförbarheten i litteraturöversikten. Författarna ansåg att dessa artiklar innehöll relevant och viktig information som inte påverkade litteraturöversiktens kvalitet då författarna utfört triangulering av artiklarnas resultat. Enligt Kristensson (2014) är triangulering ett sätt att stärka tillförlitligheten genom att ha flera tolkningar av informationen och inte bara en författares synvinkel. Vidare inkluderades en artikel med endast en deltagare då den hade hög kvalitet och visade på relevant information. På grund av de svårigheter som uppstod att finna artiklar till översikten upplever författarna att forskning som fokuserar på relationen mellan aktivitetsorättvisa och barn i utsatta område är nedprioriterat. Denna svårighet resulterade även i att artiklar med låg kvalitet inkluderades vilket försvårar författarnas möjlighet att dra en slutsats i hur utbredd problemet är. Under arbetets gång arbetade författarna både enskilt och gemensamt. Genom denna strategi framkom flera tolkningar av resultaten vilka författarna diskuterade och jämförde för att få en samsyn. Detta kan öka tillförlitligheten i litteraturöversikten då det inte baserades på en författares åsikter. Författarna har redogjort för

alla steg i processen i metod delen i litteraturöversikten. Litteraturöversiktens giltighet stärktes genom att endast inkluderat forskning från 2014 till 2021 vilket gör att resultatet blir överförbart till dagens samhällsstruktur (Kristensson, 2014).

Artiklarna har sitt ursprung i Asien, Europa, Nordamerika, Afrika och Oceanien. Detta visar på en stor geografisk spridning och att litteraturöversikten innehåller fakta från större delen av världen. Oavsett var det utsatta området är lokaliserat existerar aktivitetsorättvisa för barn i utsatta områden. Då litteraturöversikten innehåller både kvalitativa och kvantitativa artiklar innebär det att både mängden barn och dess upplevelser fångas upp i arbetet, vilket borde innebära god tillförlitlighet och överförbarhet. Enligt Kristensson (2014) stärks tillförlitligheten bland annat genom djupt och brett material. Sammanfattningsvis menar författarna att resultatet visar på att aktivitetsorättvisa förekommer för barn i utsatta områden.

Författarna hade kunnat utföra en kvalitativ intervjustudie med barn i skolåldern, eller dess nära vuxna, i utsatta område i Sverige för att få ett nationellt perspektiv på syftet. Kvalitativ forskning har fokus på upplevelser och erfarenheter av målgruppen och hade kunnat tillföra relevant information (Kristensson, 2014). Då författarnas intresse låg i att undersöka befintlig forskning kring aktivitetsorättvisa för barn i utsatta område, valdes en deduktiv litteraturstudie. Denna studie kan i sin tur ligga till grund för vidare forskning inom ämnet, med förslagsvis kvalitativ design.

Författarna valde att genomföra en manifest innehållsanalys med en deduktiv ansats som metod. Tanken med litteraturöversikten var att undersöka aktivitetsorättvisa för barn i utsatta område och koppla detta till redan existerande dimensioner av aktivitetsorättvisa och på så sätt påvisa dess existens. Majoriteten av de tolv artiklarna saknade ett arbetsterapeutiskt synsätt och var baserade på annan vetenskaplig forskning. Författarna valde därför att använda en deduktiv ansats för att sammankoppla artiklarnas resultat med redan befintlig teori om aktivitetsorättvisa.

En induktiv ansats hade kunnat appliceras på litteraturöversikten vilket hade inneburit att författarna låtit innehållet i artiklarna forma teorin och skapat egna kategorier (Kristensson, 2014). Detta hade kunnat leda till alternativa resultat vars kopplingar till aktivitetsorättvisa hade kunnat sett annorlunda ut. Då utbudet av artiklar med arbetsterapeutisk förankring var begränsat valde författarna en deduktiv ansats för att säkerställa att orättvisan lyfts ur ett arbetsterapeutiskt perspektiv.

Då författarna är studenter inom arbetsterapi planerades litteraturöversikten efter detta perspektiv. Genom att analysera inkluderade artiklar utifrån ett arbetsterapeutiskt synsätt med aktivitetsvetenskap i fokus belyses orättvisa för barn i utsatta områden ur ett nytt perspektiv.

Slutsats och implikationer

Resultatet av litteraturöversikten visade att barn i skolåldern i utsatta områden utsattes för de flesta av dimensionerna av aktivitetsorättvisa i olika grad. Det visade också att den huvudsakliga orsaken till detta var fattigdom och resulterade i avsaknad av skolgång och andra meningsfulla aktiviteter. På grund av trångboddhet begränsades barns möjlighet till både återhämtning och skolarbete i hemmet men även lek och social samvaro med andra barn. Resultatet visade också på en aktiv närvaron av stereotypisering av kön och hur flickor nekades skolgång för att ta hand om hemmet eller giftermål i tidig ålder. Aktivitetsorättvisan existerar för barn i utsatta områden oberoende av vilken världsdel de växer upp i. Skillnaden mellan länderna är inte enbart kopplat till de olika dimensionerna utan även vilken typ av aktivitet barn går miste om. Barn som växer upp i Asien eller Afrika går i stor utsträckning miste om både skolgång och fritid. I västvärlden yttrade sig aktivitetsorättvisan genom begränsning av meningsfulla aktiviteter i form av fritidsaktiviteter. Aktivitetsorättvisa är inte enbart kopplad till den enskilde familjens fattigdom utan även andra socioekonomiska svårigheter i samhället. Som arbetsterapeut är detta viktigt att ta hänsyn till i mötet med varje enskilt barn eller familj och inte ta förgivet att barn som växer upp i Sverige automatiskt har tillgång till samhällets alla resurser. Trots att resultatet i litteraturöversikten inte innehåller någon artikel från Sverige finns länder med liknande ekonomisk status och kultur inkluderat i resultatet och på så vis kan resultatet appliceras på den svenska kulturen.

Författarna menar att resultatet i litteraturöversikten är av betydelse för aktivitetsvetenskap och det arbetsterapeutiska yrket då professionen har fokus på varje individs rätt till meningsfulla aktiviteter och aktivitetsbalans. Arbetsterapeuter ska, enligt POJF 2010 (Whiteford & Townsend, 2011), arbeta för att *skapa* rättvisa vilket visar på värdefull kompetens i arbetet mot aktivitetsrättvisa för barn i utsatta område. Detta kan ske genom att aktivt förespråka och arbeta för barns rätt till meningsfulla aktiviteter och möjlighet till skolgång. Genom att implementera arbetsterapeuter inom skola och socialtjänst blir det arbetsterapeutiska synsättet tydligt för andra yrkesgrupper som arbetar med barn i utsatta områden i samhället. Vilket även kan påverka andra professioners sätt att arbeta för ett rättvist samhälle för barn i utsatta område och

på så vis tillsammans med arbetsterapeuter *skapa* rättvisa och inte bara *tänka* rättvisa. Enligt författarna är området i behov av vidare forskning på både nationell och internationell nivå för att fördjupa kunskapen om aktivitetsrättvisa för barn i utsatta områden. Sverige är på inget sätt förskonat från utsatta områden vilket visar på ett stort behov av nationell forskning för att öka barns möjlighet till meningsfulla aktiviteter och en jämlik uppväxt.

Referenser

Barbic, S., & Krupa, T. (2019). Recovery Model. I B. A. B Schell & G. Gillen (Red.), *Willard and Spackman's Occupational therapy* (13 uppl., s. 662-674). Wolters Kluwer.

Bartie, M., Dunnell, A., Kaplan, J., Oosthuizen, D., Smit, D., Dyk, A., Cloete, L., & Duvenage, M. (2016). The Play Experiences of Preschool Children from a Low-socio-economic Rural Community in Worcester, South Africa. *Occupational Therapy International*, 23(2), 91–102. <https://doi-org./10.1002/oti.1404>

Benjamin-Thomas, T. E., & Rudman, D. L. (2018). A critical interpretive synthesis: Use of the occupational justice framework in research. *Australian Occupational Therapy Journal*, 65(1), 3–14. <https://doi-org./10.1111/1440-1630.12428n>

Benjamin-Thomas, T. E., Rudman, D. L., McGrath, C., Cameron, D., Abraham, V. J., Gunaseelan, J., & Vinothkumar, S. P. (2022). Situating occupational injustices experienced by children with disabilities in rural India within sociocultural, economic, and systemic conditions. *Journal of Occupational Science*, 29(1), 97–114. <https://doi-org./10.1080/14427591.2021.1899038>

Bynner, J. (2002). Risks and outcomes of social exclusion. *Insights of longitudinal data*. University of London, Institute of education

Curtin, K. A., Schweitzer, A., Tuxbury, K., & D'Aoust, J. A. (2016). Investigating the Factors of Resiliency among Exceptional Youth Living in Rural Underserved Communities. *Rural Special Education Quarterly*, 35(2), 3–9. <https://doi-org./10.1177/875687051603500202>

Dahlborg-Lyckhage, E. (2017). Att analysera berättelser (narrativer). I F. Friberg (Red.), *Dags för uppsats - Vägledning för litteraturbaserade examensarbeten*. (3 uppl., s. 171–182). Studentlitteratur.

D'Arrigo, R. G., Copley, J. A., Poulsen, A. A., & Ziviani, J. (2020). The engaged child in occupational therapy. *Canadian journal of occupational therapy. Revue canadienne d'ergotherapie*, 87(2), 127–136. <https://doi.org/10.1177/0008417420905708>

Elo, S., & Kyngäs, H. (2008). The qualitative content analysis process. *Journal of Advanced Nursing*, 62(1), 107–115. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2007.04569.x>

Erlandsson, L-K., & Persson. D. (2014) *ValMO- modellen - Ett redskap för aktivitetsbaserad arbetsterapi*. Studentlitteratur

Friberg, F. (2017a). Att göra en litteraturoversikt. I F. Friberg (Red.), *Dags för uppsats - Vägledning för litteraturbaserade examensarbeten*. (3 uppl., s. 141–152). Studentlitteratur

Friberg, F. (2017b). Tankeprocessen under examensarbetet. I F. Friberg (Red.), *Dags för uppsats - Vägledning för litteraturbaserade examensarbeten*. (3 uppl., s. 37–48). Studentlitteratur.

Friberg, F. (Red.). (2017c). *Dags för uppsats - Vägledning för litteraturbaserade examensarbeten* (3 uppl.). Studentlitteratur.

Förenta nationerna. (u.å.). *FN:s medlemsländer*. <https://fn.se/vi-gor/vi-utbildar-och-informerar/fn-info/fn-som-organisation/medlemslander/>

Förenta nationerna. (2008). *Allmän förklaring om de mänskliga rättigheterna*. UNRIC. <https://fn.se/wp-content/uploads/2016/07/Allmanforklaringomdemanskligarattigheterna.pdf>

*Gallagher, M., Pettigrew, J., & Muldoon, O. (2015). Occupational choice of youth in a disadvantaged community. *British Journal of Occupational Therapy*, 78(10), 622–629. <https://doi-org./10.1177/0308022615583065>

Globala Målen (2021). *Om globala målen*. <https://www.globalamalen.se/om-globala-malen/>

Hocking, C. (2019). A reflection on inclusion and human rights for occupational therapists. *New Zealand Journal of Occupational Therapy*, 66(2), 24–28

Hocking, C., Townsend, E., Gerlach, A., Huot, S., Rudman, D. L., & van Bruggen, H. (2015). "Doing" human rights in diverse occupational therapy practices. *Occupational Therapy Now*, 17(4), 18–20.

*Kathuria, T., & Pandya, A. K. (2020). Listen, I am too responsible! Effect of schooling on sense of trust, responsibility and belongingness to the community of children working on the street in Chandigarh City, India. *Children & Youth Services Review*, 119, N.PAG. <https://doi-org./10.1016/j.chilyouth.2020.105527>

Kielhofner, G. (2008). Doing and becoming: occupational change and development. I G. Kielhofner (Red.), *Model of human occupation. Theory and application*. (3 uppl., s. 126-140). Wolters Kluwer.

Knox, S. H. (2010). Play. I J. Case-Smith & J. C. O'Brian (Red.), *Occupational therapy for children*. (6 uppl., s. 540-554). Mosby

*Kohno, A., Dahlui, M., Nik Farid, N. D., Safii, R., & Nakayama, T. (2020). Why girls get married early in Sarawak, Malaysia - an exploratory qualitative study. *BMC women's health*, 20(1), 46. <https://doi.org/10.1186/s12905-020-00911-z>

*Kottyan, G., Kottyan, L., Edwards, N. M., & Unaka, N. I. (2014). Assessment of active play, inactivity and perceived barriers in an inner-city neighborhood. *Journal of Community Health: The Publication for Health Promotion and Disease Prevention*, 39(3), 538–544. <https://doi-org./10.1007/s10900-013-9794-6>

Kristensson, J. (2014). *Handbok i uppsatsskrivandet och forskningsmetodik för studenter inom hälso- och vårdvetenskap*. Natur & Kultur

Kuusela, K. (2013). Det är aldrig för sent - vad orsakar och motverkar barns och ungas utanförskap i utsatta bostadsområden? I L. B. Karlsson, K. Kuusela & U. Rantakeisu (Red.), *Utsatthet, marginalisering och utanförskap*. (s.151–180). Studentlitteratur

Lag om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (2018:1197).

Socialdepartementet https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-20181197-om-forenta-nationernas-konvention_sfs-2018-1197

Lag om etikprövning av forskning som avser människor (SFS 2003:460).

Utbildningsdepartementet. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-2003460-om-etikprovning-av-forskning-som_sfs-2003-460

Law, M., Cooper, B., Strong, S., Stewart, D., Rigby, P., & Letts, L. (1996). The person-environment-occupation model: A transactive approach to occupational performance. *Canadian Journal of Occupational Therapy*, 63, 9–23.

Leadley, S., & Hocking, C. (2017). An occupational perspective of childhood poverty. *New Zealand Journal of Occupational Therapy*, 64(1), 23–31.

*Leadley, S., Hocking, C., & Jones, M. (2020). The ways poverty influences a tamaiti/child's patterns of participation. *Journal of Occupational Science*, 27(3), 297–310. <https://doi-org./10.1080/14427591.2020.1738263>

*Li, Y., Yang, H., & Luo, L. (2021). Poverty exposure and cognitive abilities of children in rural China: Causation and the roles of family investments. *Children & Youth Services Review*, 121, N.PAG. <https://doi-org./10.1016/j.chilyouth.2020.105747>

*Lim, S., & Kim, H. (2020). Housing experiences of families with children living in poor and overcrowded housing in Korea. *Children & Youth Services Review*, 118, N.PAG. <https://doi-org/10.1016/j.chilyouth.2020.105437>

Lustig, M. W., & Koester, J. (2003). *Intercultural competence – interpersonal communication across cultures* (4 uppl). Pearson Education, Inc

Mårtensson, J., & Fridlund, J. (2016). Vetenskaplig kvalitet i examensarbete. I M. Henricson (Red.), *Vetenskaplig teori och metod*. (2 uppl., s. 111–120). Studentlitteratur

*Page, N., Sivarajasingam, V., Jones, S., & Shepherd, J. (2018). Links between deprivation and risk of violence-related injury: a qualitative study to identify potential causal mechanisms. *Journal of Public Health, 40*(2), e59–e65. <https://doi-org./10.1093/pubmed/fox073>

Polatajko, H. J., Molke, D., Baptiste, S., Doble, S., Santha, J. C., Kirsh, B., Beagan, B., Kumas-Tan, Z., Iwama, M., Laliberte Rudman, D., Thibeault, R., & Stadnyk, R. (2007). Occupational science: Imperatives for occupational therapy. I E. A. Townsend & H. J. Polatajko (Red.), *Enabling occupation II: Advancing an occupational therapy vision for health, well-being, & justice through occupation* (1 uppl., s. 63-82). CAOT Publication ACE

Regeringen. (2020). *Sweden and the leave no one behind principle – Nationally and Globally*. https://www.regeringen.se/4944d4/contentassets/065544993ab14eeda61f8ac67cc3817c/sweden-and-the-leave-no-one-behind-principle.pdf?fbclid=IwAR0-4JW_-IMQmU6YxuAltoWxoNQ1Lj4ql9c_OXWxQ776DNifQABBeT8CDsA

Rosenberg, L., & Avrech Bar, M. (2020). The perceived meaning of occupations among children: correlations with children's socio-emotional characteristics and executive functions. *Australian occupational therapy journal, 67*(6), 572–580. <https://doi.org/10.1111/1440-1630.12690>

*Roysircar, G., Thompson, A., & Geisinger, K. F. (2019). Trauma coping of mothers and children among poor people in Haiti: Mixed methods study of community-level research. *The American psychologist, 74*(9), 1189–1206. <https://doi.org/10.1037/amp0000542>

Simó-Algado, S., Mehta, N., Kronenberg, F., Cockburn, L., & Kirsh, B. (2002). Occupational therapy intervention with children survivors of war. *Canadian journal of occupational therapy, 69*(4), 205–217.

*Singh, S., Farooquee, N. A., Kunjappy, V., & Pattanaik, B. K. (2019). Vulnerability in slums: A study of education, health, and nutrition of slum children in Delhi. *International Journal of Child & Adolescent Health, 12*(2), 145–156.

Stouffer, S.S (2017). Living and working as an underground occupational therapist/scientist in Los Angeles. I D. Sakellariou., & N. Pollard (Red.), *Occupational therapy without borders - integrating justice with practice*. (s220-227). Elsevier

Townsend, E., & Wilcock, A. (2004). Occupational justice and client-centered practice: a dialogue in progress. *Canadian Journal of Occupational Therapy*, 71(2), 75–87.

Unicef. (2012). *Jag är bara 15 år, men ibland känns det redan som att det är kört” Ungas röster om socialt utanförskap i Sverige*. <https://unicef-porthos-production.s3.eu-west-1.amazonaws.com/rapport-2012-socialt-utanforskap.pdf>

Unicef. (2018). *Barnkonventionen -FN:s konvention om barnets rättigheter*. <https://unicef.se/rapporter-och-publikationer/barnkonventionen>

Unicef. (2021a). The climate crisis is a child rights crisis - *Introducing the children’s climate risk index*. <https://www.unicef.org/media/105376/file/UNICEF-climate-crisis-child-rights-crisis.pdf>

Unicef. (2021b). *Alla barn har rätt att gå i skolan*. <https://unicef.se/fakta/utbildning>

Whiteford, G. (2003). When people cannot participate: occupational deprivation. I C. Christiansen & E. Townsend (Red.), *An introduction to occupation: the art and science of living* (s. 221-242). NJ: Prentice Hall.

Whiteford, G. (2014). Occupational deprivation: understanding limited participation. I C. Christiansen & E. Townsend (Red.), *Introduction to occupation: the art of science and living* (2 uppl., s.281-306). Pearson

Whiteford, G., & Townsend, E. (2011). Participatory occupational justice framework (POJF 2010): enabling occupational participation and inclusion. I F. Kronenberg, N. Pollard, D. Sakellariou (Red.), *Occupational therapies without borders: vol 2 Towards an ecology of occupation-based practices*. (s. 65-84). Elsevier

Wilcock, A., & Hocking, C. (2015). *An occupational perspective of health* (3 uppl.). SLACK

Willman, A., Bahtsevani, C., Nilsson, R. & Sandström, B. (2016). *Evidensbaserad omvårdnad — En bro mellan forskning och klinisk verksamhet*. Studentlitteratur

* Witten, K., Kearns, R., & Carroll, P. (2015). Urban inclusion as wellbeing: Exploring children's accounts of confronting diversity on inner city streets. *Social Science & Medicine*, 133, 349–357. <https://doi-org.10.1016/j.socscimed.2015.01.016>

World Federation of Occupational Therapists. (2019). *Position statement - Occupational therapy and human rights*. WFOT. Hämtad från: <https://wfot.org/resources/occupational-therapy-and-human-rights>

*Zietz, S., de Hoop, J., & Handa, S. (2018). The role of productive activities in the lives of adolescents: Photovoice evidence from Malawi. *Children and Youth Services Review*, 86, 246–255. <https://doi-org./10.1016/j.childyouth.2018.01.031>

Bilaga 1 (2)

Cinahl sökdatum: 2022-02-25

Sökord	Antal träffar	Lästa abstract	Lästa i fulltext	Granskade	Inkluderade i resultat
#1 "Child" OR "children"	783,802				
#2 "disadvantaged communities" OR "poverty areas" OR "marginalisation" OR "low-income area" OR "deprived area" OR "socioeconomic vulnerability" OR "risk area"	4,550				
#3 = 2+3	1,342				
#4 3+ begränsningar *	352	120	17 (2 dubletter)	17 (2 dubletter)	7

*Begränsningar: 2014–2022, Academic Journals, ålder 6–18 år, engelska.

Medline sökdatum: 2022-02-25

Sökord	Antal träffar	Lästa abstract	Lästa i fulltext	Granskade	Inkluderade i resultat
#1 "Child" OR "children"	2,697,292				
#2 "disadvantaged communities" OR "poverty areas" OR "marginalisation" OR "low-income area" OR "deprived area" OR "socioeconomic vulnerability" OR "risk area"	9,391				
#3 = 2+3	2,838				
#4 = 3+ begränsningar	296	36	4 (2 dubletter)	4 (2 dubletter)	1

*Begränsningar: 2014–2022, Academic Journals, ålder 6–18 år, engelska.

PsycINFO

sökdatum: 2022-02-25

Sökord	Antal träffar	Lästa abstract	Lästa i fulltext	Granskade	Inkluderade i resultat
#1 "Child" OR "children"	841,216				
#2 "disadvantaged communities" OR "poverty areas" OR "marginalisation" OR "low-income area" OR "deprived area" OR "socioeconomic vulnerability" OR "risk area"	2,748				
#3 = 2+3	817				
#4 = 3+ begränsningar	91	23	6 (3 dubletter)	6 (3 dubletter)	3

*Begränsningar: 2014–2022, Academic Journals, ålder 6–18 år, engelska.

Bilaga 2 (2)

Författare	Titel	År & Land	Syfte	Metod	Kvalitet	Resultat
Gallagher, M., Pettigrew, J., & Muldoon, O.	Occupational choice of youth in disadvantaged community	2015 Irland	Att förstå missgynnade ungas aktivitetsval.	<p>Metod: Kvalitativ och deltagande metod</p> <p>Datainsamling: Photovoice samt, samtala kring bilderna under tre intervjuer.</p> <p>Urval: genom bekvämlighetsurval och snöbollseffekt valdes 9 ungdomar i åldern 10–12 år ut.</p>	Medelhög	<p>Resultatet i artikeln visar på att de aktiviteter som ungdomarna hade att tillgå var begränsade och riktade sig i huvudsak till pojkarna. Flickornas fritid var mer fokuserat på varandet än görandet.</p> <p>Vidare visar resultatet på att samhället hade förväntningar på ungdomarna och vilka aktiviteter de skulle utföra och vem de skulle umgås med. Alla relationer var inte positiva men skapade en identitet och aktivitet för ungdomarna.</p>
Kahuria, T., & Pandya, A. K.	Listen, I am too responsible! Effect of schooling on sense of trust, responsibility and belongingness to the community of children working on the street in Chandigarh City, India	2020 Indien.	<p>Kartlägga diskrepansen mellan barn som arbetar och barn som både arbetar och går i skolan inom tre områden:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Skillnad i tillit och ansvar mot samhället. * Skillnad i tillhörighet i gemenskap. * Skillnad i anpassning (personlig, social och skola). 	<p>Metod: Kvantitativ metod</p> <p>Datainsamling: semistrukturerade frågeformulär, Cronbach's alpha value och Delphi panel. Allt var översatt till hindi.</p> <p>Urval: Riktat urval, 10–16 år. 50 arbetande barn som går i skolan och 50 arbetande barn som inte går i skolan.</p>	Låg	<p>Resultatet visar på hur barn som endast arbetar och inte går i skolan går miste om meningsfulla aktiviteter och sociala relationer. Medan barn som både går i skolan och arbetar har möjlighet att skapa relationer och utvecklas socialt.</p> <p>Resultatet visar också på den aktivitetsobalans som barnen utsätts för p.g.a. de flertalet timmar de arbetar oavsett om de går i skolan eller inte.</p>

Kohno, A., Dahlui, M., Farid, N. D. N., Safii, R., & Nakayama, T.	Why girls get married early in Sarawak, Malaysia - an exploratory qualitative study	2020 Malaysia	Utforska kvinnors erfarenheter av barnäktenskap, inklusive deras upplevda orsaker till barnäktenskap och reaktionerna från deras föräldrar, vänner och samhället medlemmar om sitt äktenskap i unga år.	<p>Metod: Kvalitativ studie</p> <p>Datainsamling: Semi-strukturerad intervju</p> <p>Urval: Riktat och bekvämlighetsurval, kvinnor i åldern 18–49 års ålder och blivit bortgifta innan 18 års ålder.</p>	Medelhög	Resultatet visar på hur flickor tvingas att sluta skolan p.g.a. graviditet utan möjlighet att återvända till skolan. De var också tvungna att gifta sig p.g.a. graviditeten. Vidare visade även resultatet på att flickor var tvungna att sluta skolan för att hjälpa till i hemmet eller för att bidra ekonomiskt.
Kottyan, G., Kottyan, L., Edwards, N. M., & Unaka, N. I.	Assessment of active play, inactivity and perceived barriers in an inner-city neighborhood	2014 USA, Ohio	Att fastställa uppfattningar om mängden av och hinder för barns fysiska aktivitet i Avondale/Cincinnati	<p>Metod: Kvantitativ</p> <p>Datainsamling: Enkät med multiple-choice frågor.</p> <p>Urval: Riktat urval, Föräldrar till skolbarn i ett missgynnat samhälle.</p>	Medelhög	Resultatet i artikeln visar på hur barn i utsatta område inte har tillgång till aktiviteter. Detta dels p.g.a. ekonomiska svårigheter, dels då utbudet i de utsatta områdena var sämre jämför med mer privilegierade områden.
Leadley, S., Hocking, C., & Jones, M.	The ways poverty influences a tamaiti/child's patterns of participation	2020 Nya Zeeland	Bättre förstå hur fattigdom påverkar aktivitetsmönster hos barn som lever under begränsade omständigheter	<p>Metod: Kvalitativ</p> <p>Datainsamling: Observation, fotografier, aktivitets dagboksanteckningar & Semistrukturerad intervju.</p> <p>Urval: Riktat urval. Ett barn tillsammans med sina syskon och föräldrar. Även andra vuxna i hennes omgivning deltog såsom idrottslärare och kyrkominister.</p>	Hög	De begränsade resurser från familjen påverkade barnets möjlighet och förmåga att delta i flertalet fysiska aktiviteter såsom utflykter i skolan, utföra sport m.m. Även de yttre faktorer som geografiska placeringen, de har långa avstånd till olika aktiviteter och att de bor i ett oroligt utsatt område.

Li, Y., Yang, H., & Luo, L.	Poverty exposure and cognitive abilities of children in rural China; Causation and the roles of family investments.	2021 China	Att undersöka hur kognitiva färdigheter påverkas av fattigdom	<p>Metod: Kvalitativ metod.</p> <p>Datainsamling: Redan insamlade data användes. Denna var insamlad av: State Key Laboratory of Cognitive Neuroscience and Learning at Beijing Normal University 2009 från National Children's Study of China (NCSC).</p> <p>Urval: Oregelbundet sannolikhetsurval, slumpmässig stickprovsundersökning gjord i tre steg. 6020 barn i åldrarna 9–15 år.</p>	Medelhög	Resultatet visar att fattigdom har en betydande inverkan på barns möjlighet till skolgång. P.g.a. fattigdom spenderade föräldrar mindre pengar på barnen samt hade lägre förväntningar på barnen. Barnen saknade stöd och uppmuntran från föräldrarna. Resultatet visade också på att kvaliteten på skolan i utsatta områden är sämre och möjligheten för barnen att välja bättre skola var obefintlig. Allt detta påverkar barnets kognition som i sin tur påverkar dess möjlighet till utveckling och chans att komma ur fattigdomen.
Lim, S.H., & Kim, H.J.	Housing experiences of families with children living in poor and overcrowded housing in Korea	2020 Korea	Kartlägga levnadsförhållanden och svårigheter för barn som lever fattiga och överfulla hem med familjen samt erfarenhet av bostadsfattigdom med synvinkeln på barns rättighet till bostad.	<p>Metod: Kvalitativ</p> <p>Datainsamling: Case-studie. Intervju, observation och dokumentgranskning</p> <p>Urval: Riktat urval. Familjer med minst ett barn under 18 år och bor i väldigt ogynnsamma hem. 9 familjer med barn mellan 7 och 18 år valdes ut.</p>	Hög	Resultatet visar på att bostadsförhållandena påverkar barnets möjlighet till att engagera sig i meningsfulla aktiviteter p.g.a. de svårigheter de upplever i boendet. Det har inte heller möjlighet att skapa relationer med andra barn då de inte kunde ta hem dem för att leka eller skämdes för bostaden. Vidare visar resultatet på hur barnen inte hade möjlighet till återhämtning p.g.a. de trånga utrymmena. Inte kunde de heller utföra önskade aktiviteter p.g.a. brist på utrymme. Det skapades också oro och obehag att dela rum med syskon av motsatt kön,

Page, N., Sivarajasingam, V., Jones, S., & Shepherd, J.	Links between deprivation and risk of violence-related injury: a qualitative study to identify potential causal mechanisms	2017 Storbritannien	Identifiera berövande faktorer som påverkar risken för våldsrelaterade skador hos unga flickor.	<p>Metod: Kvalitativ</p> <p>Datainsamling: Semistrukturerad intervjustudie med fokusgrupper.</p> <p>Urval: Riktat urval. 26st flickor i åldrarna 14–16 år, från 4 olika gymnasieskolor i södra Wales. <i>Skolorna valdes utifrån berövande/utsatta områden.</i></p>	Medelhög	Studiens resultat visar på olika tillgång på aktiviteter och hur ett begränsat utbud av aktiviteter påverkar ungdomarnas/barns relation med föräldrarna och möjlighet till självbestämmande över sin fritid. Resultatet visar också på brist på åldersadekvata och meningsfulla aktiviteter.
Roysircar, G., Thompson, A., & Geisinger, K.F.	Trauma Coping of Mothers and Children Among Poor People in Haiti: Mixed Methods Study of Community-Level Research	2019 Haiti	Studien undersökte hur haitiska barn socialiseras av sina mödrar/vårdgivares religiösa och icke-religiösa hantering i samband med fortlöpande trauma.	<p>Metod: Mixad metod</p> <p>Datainsamling: HTP-metod med barnen (House-tree-person) och strukturerad intervju med vårdnadshavare.</p> <p>Urval: Riktat urval mödrar/vårdgivare av 42 barn i åldrarna: 6–14 år som lever i grav fattigdom.</p>	Medelhög	Resultatet visar på den ekonomiska svårighet familjer i utsatta område lever i och hur detta minskar barnens möjlighet att gå i skolan. Fattigdom begränsar barn vilka inte heller har någon möjlighet att påverka situationen.

Singh, S., Farooquee, N. H., Kunjappy, V., & Pattanaik, B. K.	Vulnerability in slums: A study of education, health and nutrition of slum children in Delhi.	2019 Indien	Belysa den svåra situationen avseende utbildning, hälsa och näring för barn i slumområden (genom att tillhandahålla fakta och siffror över sju slumkluster i Delhi.)	Metod: Kvantitativ Datainsamling: Från redan genomförda undersökningar 2014–2015 Urval: Slumpmässigt urval. 1997 barn i åldern 5–14 år	Låg	Resultatet visar på hur barn i utsatta områden i Delhi påverkas negativt gällande både utbildning och hälsa. Barn går miste om åldersadekvat skolgång eller skola generellt. Likaså visar resultatet på en avsaknad av kontinuitet p.g.a. familjens migration i hopp om bättre levnadsförhållanden.
Witten, K., Kearns, R., & Carroll, P.	Urban inclusion as wellbeing: Exploring children's accounts of confronting diversity on inner city streets.	2015 Nya Zeeland	Undersöka hur barn i ålder 9–12 år upplever och reagerar på möten med olikheter innerstadskvarter in Auckland.	Metod: Kvalitativ metod Datainsamling: Semistrukturerad intervju. Urval: Riktat urval 40 barn 9–12 år	Medelhög	Resultatet visar hur ett utsatt område begränsar barns möjlighet till meningsfulla aktiviteter och frihet att röra sig i fritt i området. Det visar också hur barnen inte har möjlighet att använda önskade lekplatser p.g.a. yttre påverkan kopplade till områdets status.
Zietz, S., de Hoop, J., & Handa, S.	The role of productive activities in the lives of adolescents: Photovoice evidence from Malawi	2018 Malawi	Att ta reda på vilken roll produktiva aktiviteter spelar i livet och utveckling av ungdomar på landsbygden i Malawi.	Metod: Mixad metod Datainsamling: Photovoice. Urval: Riktat urval 45st deltagarna valdes ut från 8 olika byar. Från varje by var det 6 deltagare/ungdomar i åldrarna 14–18 år.	Medelhög	Resultatet visar på hur barn tvingas arbeta och gå miste om möjlighet till meningsfulla aktiviteter och skolgång. Det visar också på att barn i viss utsträckning betalade själv för sin skolgång och att föräldrarna ansåg att skolan inte var av betydelse. Vidare belyses problemet med att barn/ungdomar ibland inte fick betalt för utfört arbete.

